

**Кыргыз Республикасынын
Президентине караштуу
Улуттук аттестациялык
комиссиясынын төрагасынын
у.м.а., э.и.д., профессор
Р. Э. Асизбаевке**

Жолдомо кат

Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Улуттук аттестациялык комиссиясынын 2023-жылдын 4-апрелиндеги №16 буйругунун негизинде түзүлгөн К. И. Скрябин атындагы Кыргыз улуттук агрардык университетине (тең уюштуруучу Б. Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университети) караштуу Д 06.23.670 диссертациялык кеңештин 2024-жылдагы аткарылган иштери боюнча отчетун жөнөтөт.

Д 06.23.670 диссертациялык кеңештин
төрагасы, а.-ч. и.д., профессор

Карабаев Н. А.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ПРЕЗИДЕНТИНЕ
КАРАШТУУ УЛУТТУК АТТЕСТАЦИЯЛЫК КОМИССИЯ

Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Улуттук аттестациялык комиссиясынын 2023-жылдын 4-апрелиндеги №16 буйругунун негизинде түзүлгөн К. И. Скрябин атындагы Кыргыз улуттук агрардык университетине (тең уюштуруучу Б. Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университети) караштуу Д 06.23.670 диссертациялык кеңештин 2024-жылдагы аткарылган иштери боюнча

ОТЧЕТУ

БИШКЕК- 2025

Д 06.23.670 ДИССЕРТАЦИЯЛЫК КЕҢЕШТИН 2024-ЖЫЛДАГЫ АТКАРГАН ИШИ ЖӨНҮНДӨ ОТЧЁТУ

К.И. Скрябин атындагы Кыргыз улуттук агрардык университетине (тең уюштуруучу Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университети) караштуу Д 06.23.670 диссертациялык кеңеши, Бишкек ш., Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Улуттук аттестациялык комиссиянын 2023-жылдын 4-апрелиндеги №16 буйругунун негизинде бекитилген.

Диссертациялык кеңешке айыл чарба илимдеринин доктору (кандидаты) 06.01.09 – өсүмдүк өстүрүүчүлүк адистиги боюнча окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн, айыл чарба илимдеринин кандидаты боюнча: 06.01.04 – агрохимия, 03.02.13 – топурак таануу, 06.01.05 – өсүмдүктөрдүн селекциясы жана үрөнчүлүгү, 06.01.07 – өсүмдүктөрдү коргоо адистиктери боюнча диссертацияларды коргоону кабыл алууга уруксат берилген.

Диссертациялык кеңештин ыгарым укуктарынын мөөнөтү 2025- жылдын 4-апрелине чейин. Диссертациялык кеңештин курамында жалпы 18 мүчө, анын ичинде айыл чарба илимдеринин доктору - 9, биология илимдеринин доктору - 2, айыл чарба илимдин кандидаты- 7.

1. Өткөрүлгөн жыйындардын саны жөнүндө маалыматтар.

1. 2024-жылы өткөрүлгөн жыйындын саны - 5.

2. Жыйындардын жарымынын азына катышкан кеңештин мүчөлөрү - жок.

3. Отчёттук жыл ичинде кеңеште илимий өндүрүшкө киргизилген диссертациялардын кыскача анализи

3.1. Каралган иштердин тематикасынын анализи:

Айбек Белекович Сыдыковдун “Ар түрдүү клондук тамырларда алма дарактарын көбөйтүү” аттуу 6.01.09 – өсүмдүк өстүрүүчүлүк адистиги боюнча айыл чарба илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясы.

"Ар түрдүү клондук тамырларда алма дарактарын көбөйтүү" - бул заманбап алма бакчачылыгынын ажырагыс бөлүгү. Туура тандалган клондук тамырлар жогорку түшүмдүү, сапаттуу мөмөлөрдү берген, ооруларга туруктуу жана узак жылдары өстүрүүгө мүмкүндүк берет. Кыргызстандын алма бакчачылыгын өнүктүрүү үчүн жергиликтүү шарттарга ылайыктуу клондук тамырларды изилдөө, көбөйтүү жана фермерлерге жеткирүү маанилүү милдеттердин бири болуп саналат. Бул теманы терең түшүнүү жана практикада колдонуу алма бакчаларынын натыйжалуулугун жогорулатууга жана өлкөнүн азык-түлүк коопсуздугун камсыздоого өбөлгө түзөт.

Ата Мекендик багбанчылыктын өнүгүүсүнүн, интенсивдүү жолуна өтүшүнүн башталышы, отургузулган көчөттөрдүн жогорку сапатына талаптарды койуу болуп саналат. Бул талаптар, отургузулган интенсивдүү бактардын жогорку сапаты, эрте мөмө бериши, жана жумшалган каражаттардын чыгымы 2-3 жылдын ичинде камсыз кылынууга тийиш.

Ар түрдүү клондук тамырларда алма дарагынын көбөйтүү өзгөчөлүктөрүн изилдөө, интенсивдүү алма бактарын отургузуу жана иштетүү технологияларын өркүндөтүү үчүн маанилүү.

Ар түрдүү тамырларда алма бактарын өстүрүү технологияларын өркүндөтүү питомниктердин жана багбанчылыктын натыйжалуулугун жогорулатууга жардам берет. Алма бактарынын клондук тамырларда вегетативдик көбөйүү процесстерин оптималдаштырууга багытталган изилдөөлөр актуалдуу. Диссертациянын «Ар түрдүү клондук тамырларда алма дарактарын көбөйтүү» деген темасы азыркы кездеги багбанчылыкты өнүктүрүү жана анын экономикалык натыйжалуулугун жогорулатуу үчүн абдан актуалдуу.

3.2. Каралган иштердин илимий жыйынтыктарын пайдалануунун деңгээлине анализ

2024-жылдын 27-июнь айында Д 06.23.670 диссертациялык кеңешинин жыйынында А. Б. Сыдыковдун 6.01.09-өсүмдүк өстүрүүчүлүк адистиги боюнча “Ар түрдүү клондук тамырларда алма дарактарын көбөйтүү” аттуу диссертациялык иши алдын-ала коргоодон өттү.

2024-жылдын 30-сентябрь айында Д 06.23.670 диссертациялык кеңешинин жыйынында Айбек Белекович Сыдыковдун 6.01.09-өсүмдүк өстүрүүчүлүк адистиги боюнча “Ар түрдүү клондук тамырларда алма дарактарын көбөйтүү” аттуу диссертациялык иши коомдук ачык коргоодон өткөрүлдү.

Илимий жетекчиси: айыл чарба илимдеринин доктору, К.И. Скрябин атындагы КУАУ токой чарба жана мөмө-жемиш өстүрүү кафедрасынын доценти Тургунбаев К. Т.

Сыдыков Айбек Белековичтин диссертациялык иши Кыргызстандын Чүй өрөөнүнүн шартында, клондук тамырларга алма дарактарын көбөйтүп өстүрүү маселесин чечүү жолун, илимий жактан негиздөөгө багытталган.

Изилдөө ишинин алкагында Кыргызстанда биринчи жолу алма дарагынын тамыр сабагынын комбинацияларынын жергиликтүү жана интродукцияланган алма дарагынын сортторунун клондук тамыры менен шайкештиги, клондук тамырларга кыйыштырылган алма дарактарынын көбөйүшү, жана биологиялык өзгөчөлүктөрү изилденген.

Диссертациялык иштин практикалык маанилүүлүгү болуп кыйыштырылган алманын көчөттөрүн тездетип өстүрүүнүн технологиясынын иштелип чыгыш менен байланыштуу. Кыргызстандын шартында 5 клондук тамырга жана 5 түр алманын сортуна баа берилген. Чүй өрөөнүндө өстүрүү үчүн жарактуу клондук тамырдын оптималдуу параметрлери сунушталган. Изилдөөнүн натыйжаларынын ишенимдүүлүгү жана эсептөөлөр эксперименталдык түрдө текшерилген.

1. Чүй облусунун топурак - кыртышынын климаттык шарттарында биринчи жолу К.И.Скрябин атындагы Кыргыз улуттук агрардык университетинин окуу-тажрыйба чарбасында жана питомнигинде көп жылдык изилдөөлөрдүн жүрүшүндө, алма дарагынын клондук тамырынын 5 формасынын адаптация жана өндүрүш потенциалы изилденген. Изилдөөлөр көрсөткөндөй, ММ-106, М-26 жана М-9 клондук тамыры Кыргыз Республикасынын Чүй облусундагы интенсивдүү бактарды отургузуу иштерине эң келечектүү сорттор болуп саналары белгилүү болгон.

2. Экономикалык биометрикалык көрсөткүчтөрдүн жыйынтыгы боюнча: питомникте өстүрүлгөн алма дарактарынын төмөнкү өсүү жолдорунда бийиктиги, шарттуу тамыр моюнчасынын калыңдыгы, тамырлоо жөндөмдүүлүктөрү (4,0-5,0 балл), тамыр системасынын узундуктары боюнча М-9, М-26, ММ-106 жана Арм-18 сорттору өзгөчөлөнгөн.

3. Экономикалык баалуу көрсөткүчтөрдүн негизинде питомникте өстүрүлгөн М-26, М-9 жана ММ-106 тамырлары бир сезондун ичинде бүчүр салууга ылайыктуулугу, жакшы өсүп кетүүсү жана өсүү сакталуусу (100%), ошондой эле стандарттуу көчөттөрдүн чыгышы 96,1% менен айырмаланган.

4. ММ-106, М-9 жана М-26 клондук тамырларга кыйыштырылган бардык алма дарагынын сорттору- Голден Делишес, Кандиль Синап, Рашида жана Киргизское зимнее

6. Физиологиялык көрсөткүчтөр боюнча Жэтысу-5, М-26, М-9 жана ММ-106 тамырлардагы алманын баардык сорттору кургакчылыкка жана ысыка туруктуулугу менен айырмаланып аныкталган.

[illegible]

Коргоонун жыйынтыгы боюнча оң чечим менен	0/0	1/1	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
анын ичинде башка уюмдардан	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
Коргоонун жыйынтыгы боюнча терс чечим менен	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
анын ичинде башка уюмдардан	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
Кошумча корутундулар берилген	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
2025 жылдын 1- январына карата кароодо турат	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	1/0	0/0	0/0	0/0	0/0

6. Адистиктердин кошулушунда аткарылган диссертациялар жок.

Д 06.23.670 диссертациялык кенештин
төрагасы, а.-ч. и.д., профессор

Карабаев Н. А.

Окумуштуу катчы, а.-ч. и.к.,
доценттин м.а.

Мамытканов С.А.

8.01.2025-жыл

К.И. Скрябин атындагы Кыргыз улуттук агрардык университетине (тең уюштуруучу Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университети) караштуу Д 06.23.670 диссертациялык кеңеши 06.01.09 -өсүмдүк өстүрүүчүлүк адистиги боюнча 2024-жылга карата расмий оппоненттер туралуу маалымат

Расмий оппоненттер туралуу маалыматтар							Окумуштуулук даражасын изденип алуучу туралуу маалымат					
№	Оппоненттин аты-жөнү (толугу менен)	Жарандыгы	Адистиктин шифры	Окумуштуулук даражасы	Окумуштуулук наамы	Диссертациялык кеңештин шифры	№	Оппонетти бекиткен күндүн датасы	Изденүүчүнүн аты-жөнү (толугу менен)	Адистиктин шифры	Окумуштуулук даражасы	КРПУАК чечими (бекитүү/четке кагуу)
1	Танакон Нурлан Токтогулович	Кыргыз Республикасы	06.01.09	Айыл чарба илимдеринин доктору	Доцент	Д 06.23.670	1	27.06.2024ж.	Сыдыков Айбек Белекович	06.01.09	Айыл чарба илимдеринин кандидаты	Бекитилген
2	Суюндуков Улан Азаконич	Кыргыз Республикасы	06.01.09	Айыл чарба илимдеринин кандидаты	Профессор	Д 06.23.670						

Диссертациялык кеңештин Д 06.23.670
төрагасы, айыл чарба илимдеринин
доктору, профессор

Н. А. Карабаев

Диссертациялык кеңештин Д 06.23.670
окумуштуу катчысы, айыл чарба
илимдеринин кандидаты

С. А. Мамытканов

К.И. Скрябин атындагы Кыргыз улуттук агрардык университетине (тең уюштуруучу Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университети) караштуу Д 06.23.670 диссертациялык кеңешинин 06.01.09 -өсүмдүк өстүрүүчүлүк адистиги боюнча 2024-жылга карата эксперттик комиссия туралуу маалымат

Эксперттик комиссиянын мүчөлөрү туралуу маалыматтар						Окумуштуулук даражасын изденип алуучу туралуу маалымат					
№	Диссертациялык кеңештин эксперттик комиссиясынын мүчөсүнүн аты-жөнү (толугу менен)	Адистиктин шифры	Окумуштуулук даражасы	Окумуштуулук наамы	Диссертациялык кеңештин шифры	№	Эксперттик комиссиянын мүчөлөрүн бекитүү күнүн датасы	Изденүүчүнүн аты-жөнү (толугу менен)	Адистиктин шифры	Окумуштуулук даражасы	КРПУАК чечими (бекитүү/четке кагуу)
1	Асаналиев Абдыбек Жекшеевич	06.01.09 06.01.05	Айыл чарба илимдеринин доктору	Доцент	Д 06.23.670	1	25. 04. 2024 ж.	Сыдыков Айбек Белекович	06.01.09	Айыл чарба илимдеринин кандидаты	Бекитилген
2	Самиева Жыргал Токтогуловна	06.01.09 06.01.07	Биология илимдеринин доктору	Доцент	Д 06.23.670						
3	Османалиева Курманжан Насипбековна	06.01.09	Айыл чарба илимдеринин кандидаты	Доцент	Д 06.23.670						

Диссертациялык кеңештин Д 06.23.670
төрагасы, айыл чарба илимдеринин
доктору, профессор

Н. А. Карабаев

Диссертациялык кеңештин Д 06.23.670
окумуштуу катчысы, айыл чарба
илимдеринин кандидаты

С. А. Мамытканов

